



A2.3

BUNE PRACTICI PRIVIND DEZVOLTAREA COMPETENTELOR PROFESIONALE IN CORELATIE CU PROGRESUL TEHNOLOGIILOR AVANSATE CU ACCENT PE DOMENIILE PROGRAMELOR DE STUDII VIZATE DE PROIECT, RESPECTIV CARIERA DE MEDIATOR

LEGISLAȚIE

1. Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare

Medierea reprezintă o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților.

Medierea se bazează pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului, ca persoană aptă să faciliteze negocierile dintre ele și să le sprijine pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc convenabile, eficiente și durabile.

Activitatea de mediere se desfășoară în mod egal pentru toate persoanele, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Dacă legea nu prevede altfel, părțile, persoane fizice sau juridice, își pot soluționa conflictele de orice natură prin procedura medierii, chiar și după declanșarea unui proces în fața instanței de judecată.



Persoanele fizice sau persoanele juridice au dreptul de a-și soluționa disputele prin mediere atât în afara, cât și în cadrul procedurilor obligatorii de soluționare amiabilă a conflictelor prevăzute de lege.

Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege. În orice convenție ce privește drepturi asupra cărora părțile pot dispune, acestea pot introduce o clauză de mediere, a cărei validitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.

Judecătorul, procurorul, notarul public, avocatul, executorul judecătoresc și consilierul juridic poate recomanda părților, respectiv părții pe care o reprezintă soluționarea amiabilă a litigiului, respectiv a conflictului, prin procedura medierii, potrivit legii speciale.

Prevederile legi nr. 192/2006 sunt aplicabile și conflictelor din domeniul protecției consumatorilor, în cazul în care consumatorul invocă existența unui prejudiciu ca urmare a achiziționării unor produse sau servicii defectuoase, a nerespectării clauzelor contractuale ori a garanțiilor acordate, a existenței unor clauze abuzive cuprinse în contractele încheiate între consumatori și agenții economici ori a încălcării altor drepturi prevăzute de legislația națională sau a Uniunii Europene în domeniul protecției consumatorilor. În litigiile dintre consumatori și comercianți în materie de consum, procedura medierii se aplică în mod corespunzător.

Persoanele fizice sau juridice au dreptul de a-și soluționa disputele prin mediere atât în afara, cât și în cadrul procedurilor obligatorii de soluționare amiabilă a conflictelor prevăzute de lege.

Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege.

În orice convenție ce privește drepturi asupra cărora părțile pot dispune, acestea pot introduce o clauză de mediere, a cărei validitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.



Medierea reprezintă o activitate de interes public. În exercitarea atribuțiilor sale, mediatorul nu are putere de decizie în privința conținutului înțelegerii la care vor ajunge părțile, dar le poate îndruma să verifice legalitatea acesteia.

Medierea poate avea loc între două sau mai multe părți. Părțile au dreptul să își aleagă în mod liber mediatorul. Medierea se poate realiza de către unul sau mai mulți mediatori.

Poate deveni mediator persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- are capacitate deplină de exercițiu;
- are studii superioare
- are o vechime în muncă de cel puțin 3 ani;
- este aptă, din punct de vedere medical, pentru exercitarea acestei activități(e)
- se bucură de o bună reputație și nu a fost condamnată definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni de natură să aducă atingere prestigiului profesiei;
- a absolvit cursurile pentru formarea mediatorilor, în condițiile legii, sau un program postuniversitar de nivel master în domeniu, acreditate conform legii și avizate de Consiliul de mediere;
- a fost autorizată ca mediator, în condițiile prezentei legi.

Profesia de mediator se exercită numai de către persoana care a dobândit calitatea de mediator autorizat, în condițiile prezentei legi.

Exercitarea profesiei de mediator de către persoane care nu au dobândit calitatea de mediator autorizat, în condițiile prezentei legi, constituie infracțiune și se sancționează potrivit legii penale.

Exercitarea profesiei de mediator este compatibilă cu orice altă activitate sau profesie, cu excepția incompatibilităților prevăzute prin legi speciale.

Exercitarea calității de mediator se **suspendă de drept, în cazul în care împotriva mediatorului s-a luat măsura arestării preventive sau a arestului la domiciliu, până la soluționarea procesului penal**, potrivit legii.



Calitatea de mediator încetează:

- a) la cerere, prin renunțare făcută în scris de către mediator;
- b) prin deces;
- c) în cazul în care prin hotărâre judecătorească definitivă s-a dispus condamnarea sau amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune care aduce atingere prestigiului profesiei sau s-a dispus aplicarea unei pedepse privative de libertate.

Mediatorii își pot desfășura activitatea în cadrul unei societăți civile profesionale, al unui birou în care pot funcționa unul sau mai mulți mediatori asociați, cu personalul auxiliar corespunzător, sau în cadrul unei organizații neguvernamentale, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Mediatorul sau mediatorii asociați, titulari ai unui birou, pot angaja traducători, juriști, alt personal de specialitate, precum și personal administrativ și de serviciu necesar activității de mediere.

Mediatorul are obligația să dea orice explicații părților cu privire la activitatea de mediere, pentru ca acestea să înțeleagă scopul, limitele și efectele medierii, în special asupra raporturilor ce constituie obiectul conflictului.

Mediatorul trebuie să asigure ca medierea să se realizeze cu respectarea libertății, demnității și a vieții private a părților. Mediatorul are îndatorirea să depună toate diligențele pentru ca părțile să ajungă la un acord reciproc convenabil, într-un termen rezonabil. Mediatorul trebuie să conducă procesul de mediere în mod nepărtinitor și să asigure un permanent echilibru între părți.

Mediatorul are obligația să refuze preluarea unui caz, dacă are cunoștință despre orice împrejurare ce l-ar împiedica să fie neutru și imparțial, precum și în cazul în care constată că drepturile în discuție nu pot face obiectul medierii.

Mediatorul este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor de care ia cunoștință în cursul activității sale de mediere, precum și cu privire la documentele



întocmite sau care i-au fost predate de către părți pe parcursul medierii, chiar și după încetarea funcției sale.

Mediatorul nu poate reprezenta sau asista vreuna dintre părți într-o procedură judiciară ori arbitrală având ca obiect conflictul supus medierii.

Mediatorul nu poate fi audiat ca martor în legătură cu faptele sau cu actele de care a luat cunoștință în cadrul procedurii de mediere. În cauzele penale mediatorul poate fi audiat ca martor numai în cazul în care are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă a părților și, dacă este cazul, a celorlalte persoane interesate.

Calitatea de martor are întâietate față de aceea de mediator, cu privire la faptele și împrejurările pe care le-a cunoscut înainte de a fi devenit mediator în acel caz. În toate cazurile, după ce a fost audiat ca martor, mediatorul nu mai poate desfășura activitatea de mediere în cauza respectivă.

În practică, medierea este folosită pentru soluționarea conflictelor cu privire la partajul de bunuri comune, exercițiul drepturilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, contribuția părinților la întreținerea copiilor, orice alte neînțelegeri care apar în raporturile dintre soți cu privire la drepturi de care ei pot dispune potrivit legii.

În acest sens, arătăm că acordurile de mediere încheiate de părți, în cauzele/conflictele ce au ca obiect exercițiul drepturilor părintești, contribuția părinților la întreținerea copiilor și stabilirea domiciliului copiilor, îmbracă forma unei hotărâri de expedient.

Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul.

Mediatorul va veghea ca rezultatul medierii să nu contravină interesului superior al copilului, va încuraja părinții să se concentreze în primul rând asupra nevoilor copilului, iar asumarea responsabilității părintești, separația în fapt sau divorțul să nu împietzească asupra creșterii și dezvoltării acestuia.



Autoritatea tutelară competentă întocmește și eliberează, la cererea mediatorului cu care părțile au încheiat contractul sau la cererea oricăreia dintre părți, raportul de anchetă psihosocială, care este comunicat solicitantului.

Înainte de încheierea contractului de mediere sau, după caz, pe parcursul procedurii, mediatorul va depune toate diligențele pentru a verifica dacă între părți există o relație abuzivă ori violentă, iar efectele unei astfel de situații sunt de natură să influențeze medierea și va decide dacă, în asemenea circumstanțe, soluționarea prin mediere este potrivită.

Dacă, în cursul medierii, mediatorul ia cunoștință de existența unor fapte ce pun în pericol creșterea sau dezvoltarea normală a copilului ori prejudiciază grav interesul superior al acestuia, **este obligat să sesizeze autoritatea competentă.**

În latura penală a procesului, dispozițiile privind medierea se aplică numai în cauzele privind infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală, dacă autorul a recunoscut fapta în fața organelor judiciare sau în fața mediatorului.

În cauzele penale în care medierea este posibilă, aceasta trebuie să se desfășoare astfel încât victima să nu se găsească în contact cu făptuitorul, cu excepția cazului în care părțile își exprimă acordul la încheierea contractului de mediere.

Încheierea unui acord de mediere în latura penală a unei infracțiuni constituie o cauză sui-generis care înlătură răspunderea penală. Încheierea unui acord de mediere în latura penală, în condițiile prezentei legi, **poate interveni până la citirea actului de sesizare a instanței.** Părțile și subiecții procesuali nu pot fi constrânși să accepte procedura medierii.

În cauzele penale medierea trebuie să se desfășoare astfel încât să fie respectate drepturile fiecărei părți ori subiect procesual la asistență juridică și, dacă este cazul, la serviciile unui interpret. Procesul-verbal întocmit potrivit prezentei legi, prin care se încheie procedura medierii, trebuie să arate dacă persoanele între care s-a desfășurat procedura medierii au beneficiat de asistența unui avocat și de serviciile unui interpret ori, după caz, să menționeze faptul că au renunțat expres la acestea.



În cazul minorilor, garanțiile prevăzute de lege pentru desfășurarea procesului penal trebuie asigurate, în mod corespunzător, și în cadrul procedurii de mediere.

În cazul în care medierea cu privire la latura penală a cauzei se desfășoară după începerea procesului penal, urmărirea penală sau, după caz, judecata se poate suspenda, în temeiul prezentării de către părți a contractului de mediere. Suspendarea durează până când procedura medierii se încheie prin oricare dintre modurile prevăzute de prezenta lege, dar nu mai mult de 3 luni de la data la care a fost dispusă.

Procesul penal se reia din oficiu, imediat după primirea procesului-verbal prin care se constată că nu s-a încheiat înțelegerea

Pentru soluționarea acțiunii penale ori a acțiunii civile în baza acordului încheiat ca rezultat al medierii, mediatorul este obligat să transmită organului judiciar acordul de mediere și procesul-verbal de încheiere a medierii în original și în format electronic dacă părțile au ajuns la o înțelegere sau doar procesul-verbal de încheiere a medierii.

În procesul de mediere, mediatorul poate utiliza sisteme de I.A. Tehnologiile emergente au remodelat profund arhitectura funcțională a instituțiilor publice, inclusiv a sistemelor de justiție. În acest context, inteligența artificială (IA) se afirmă ca un instrument cu potențial transformator major în administrarea justiției, promițând eficientizarea activităților judiciare, reducerea duratei proceselor și sprijinirea actorilor juridici în activitățile curente. Totuși, acest potențial trebuie echilibrat cu riscuri semnificative, precum erodarea independenței judiciare, afectarea dreptului la un proces echitabil sau utilizarea netransparentă a unor algoritmi cu funcționare opacă.

În ceea ce privește îmbunătățirea accesului la justiție, un instrument important este platforma națională <https://registratura.rejust.ro> care permite depunerea actelor și plata taxelor online, cu integrare în ECRIS. De asemenea, ReJust și ECRIS permit organizarea, repartizarea și monitorizarea cauzelor pe baza unor algoritmi administrativi. RobotDoc și RobotCitatie automatizează indexarea și încărcarea



documentelor. OCRD este o tehnologie de recunoaștere a textului, care transformă documentele scanate în text editabil.

Sistemul judiciar român nu este ocolit de aceste provocări. Deși aflat încă într-o etapă incipientă a integrării funcționale a IA, România a făcut pași semnificativi în direcția digitalizării instanțelor, prin dezvoltarea mai multor aplicații informatice. Cu toate acestea, implementarea pe scară largă a IA în instanțe rămâne contingentă de lipsa unui cadru normativ național, de nivelul scăzut al infrastructurii digitale în anumite zone și de nevoia stringentă de formare profesională a tuturor categoriilor de juriști.

România se află într-un proces amplu de digitalizare judiciară, în care IA este utilizată ca instrument de eficientizare a activităților judiciare, fără a interfera cu procesul decizional. Progresele semnificative realizate prin dezvoltarea internă a soluțiilor informatice și opoziția fermă față de delegarea către algoritmi a deciziilor judiciare plasează România într-un cadru echilibrat între inovație și garantarea drepturilor fundamentale. Provocările rămân, mai ales în planul infrastructurii, formării și reglementării clare a noilor tehnologii. Viitorul sistemului judiciar în era inteligenței artificiale depinde de modul în care instituțiile cheie vor reuși să mențină echilibrul între inovație și independența judiciară, având în vedere că justiția este înfăptuită de oameni pentru oameni.

Hotarari relevante in materia medierii

Î.C.C.J. a admis pronunțarea unei hotărâri prealabile la data de 12/11/2018 prin Decizia nr. 79/2018 privind examinarea sesizărilor conexe formulate de Curtea de Apel Ploiești – Secția I civilă, în dosarele nr. 3.012/105/2017, nr. 3.087/105/2017 și nr. 3.533/105/2017, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile (M.Of. partea I nr. 117 din 14/02/2019) ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE -

DECIDE:



Admite sesizările conexe formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția I civilă, în dosarele nr. 3.012/105/2017, nr. 3.087/105/2017 și nr. 3.533/105/2017, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că, prin raportare la prevederile Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, nu pot face obiect al medierii negocierile cu privire la acordarea/încadrarea în grupele I și/sau a II-a de muncă, respectiv condiții deosebite și/sau condiții speciale. Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Pronunțată în ședință publică astăzi, 12 noiembrie 2018.

Decizia ICCJ nr. 9/2015. Hotărâre prealabilă. Medierea este o cauză sui-generis de înlăturare a răspunderii penale. În Monitorul Oficial nr. 406 din 9 iunie a.c. a fost publicată Decizia nr. 9/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția I penală, prin Încheierea din 21 ianuarie 2015 pronunțată în Dosarul nr. 9.018/4/2014 având ca obiect anumite prevederi din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția I penală în Dosarul nr. 9.018/4/2014 (număr în format vechi 3.969/2014), în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea în principiu a următoarelor chestiuni de drept: „1. dacă dispozițiile art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator se interpretează în sensul că medierea este o cauză sui-generis de înlăturare a răspunderii penale sau este o modalitate a împăcării ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale reglementată de dispozițiile art. 159 din Codul penal; 2. dacă medierea poate interveni numai până la citirea actului de sesizare potrivit



dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal sau poate interveni în tot cursul procesului penal” și stabilește că:

1. în aplicarea dispozițiilor art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, încheierea unui acord de mediere constituie o cauză sui-generis care înlătură răspunderea penală, distinctă de împăcare;
2. încheierea unui acord de mediere în condițiile Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator poate interveni în tot cursul procesului penal, până la rămânerea definitivă a hotărârii penale.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală. Pronunțată în ședință publică, astăzi. 17 aprilie 2015.